

דפים צח – צט

- קנט. א. האם מותר לעמוד ברשות היחיד ולטלטל ברשות הרבים, או להפך?
 ב. האם מותר לעמוד ברה"י ולהשתין או לרוק לרה"ר?
 ג. האם מותר לעמוד ברה"י ולשתות ברה"ר? ומה הדין בכרמלית?
 ד. האם מותר לאדם לילך ד' אמות ברה"ר כשרוקו וכיחו מכוונסים בפיו?
 ה. האם רוק שבפיו של אדם נחשב 'משקה' לענין קבלת טומאה?

א. לסתם משנתנו, עומד אדם ברה"י ומטלטל ברה"ר, ברה"ר ומטלטל ברה"י, ובלבד שלא יוציא חוץ מד' אמות. לדעת רבי מאיר אסור, גזרה שמא יביאנו אצלו. ואמר רב יוסף: מודים חכמים בחפצים הצריכים לו שאסור לטלטלם, שמא יביאם אצלו – אלא אם כן עומד ראשו ורובו באותו מקום שמטלטל. יש אומרים: אפילו בכלים הצריכים לו אין לאסור אלא כששותה מהם, מפני שהוא מקרבם לפיו חוששים שמא יוציאם (מגיד משנה טו, ב, בדעת הרמב"ם). ובדברי הר"ה והר"ן (לד. בדפי הרי"ף) ועוד, לא משמע כן.
 טלטל יותר מד' אמות – חייב, כדברי רבא: המעביר חפץ מתחילת ארבע לסוף ארבע דרך עליו (לרש"י ורמב"ם: שהגביהו מעל גביו. לר"ח תוס' וראב"ד: כגון שהעביר מימינו לשמאלו דרך גופו) – חייב.
 א. הרמב"ם (שבת טו, א) פסק שאם העביר יותר מד' – פטור. והראב"ד השיגו, וכן דעת המגיד – משנה והריטב"א להלכה.
 ב. גם בכרמלית אסור לטלטל ד' אמות כשעומד ברה"י (פרי מגדים).

ב. לא יעמוד אדם ברה"י וישתין ברה"ר, או להפך. (והוא הדין לכרמלית. פוסקים). וכן לא ירוק. עשה כן – חייב (רב יוסף).

ודוקא לרבי יהודה, אבל לרבי שמעון הפוטר במלאכה שאין צריכה לגופה – פטור, שהרי אינו צריך ליהנות בו אחר שרקקו (רי"ף).
 הוא ברה"י ופי האמה ברה"ר – ספק אם נחשבת העקירה מרה"י וחייב או מרה"ר.
 א. להלכה אסור (או"ח שני, ב). והגר"א כתב שיש להקל בכרמלית (מובא במשנ"ב שני סקי"א).
 ב. היה עומד ברשות אחת והוציא ראשו לרשות אחרת – צדדו התוס' (כ). והרא"ש שאסור לו לירוק לרשות האחרת וע"ע משנ"ב שני סקי"א; חזו"א קה; שבת הלוי ח"ג נו).
 ג. כשם שאסור להשתין לרשות האחרת, כך אסור ברשות הזו אם המים מתגלגלים ובאים לרשות האחרת (ירושלמי, מובא בכמה ראשונים כאן. וכן העתיק הבאור-הלכה (שנ), אם כי הרמב"ם והטשו"ע השמיטו זאת). אבל בכרמלית מותר, שכוחו בכרמלית לא גזרו (רי"א ז, הביאו הבאה"ל).

ג. לא יעמוד אדם ברה"י וישתה ברה"ר, או להפך – אא"כ הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה. מבואר בגמרא שאם עבר ושתה פטור, מפני שהניח באותה רשות שעקר משם, שהרי פיו בחוץ. ואעפ"כ אסור לעשות כן לכתחלה, שמא יביא את הכלי לרשות שהוא עומד שם. ואפילו לחכמים שאינם גוזרים בשאר המקרים, כאן מתוך שהוא צריך למים חוששים שמא יכניסם אצלו (עפירש"י ותוס'). ויש אומרים: רק בכלים הצריכים לו אוסרים חכמים לשתות. ערמב"ם שבת טו, ב; ר"ן ועוד).
 היה עומד בכרמלית – לאביי דינו כעומד ברה"ר או ברה"י. ולרבא מותר, לפי שאין גוזרים גזרה לגזרה. (וכן הלכה).

ד. רבי יהודה אוסר לילך ד' אמות ברה"ר כשרוק פיו, משנתלש הרוק. וכן בכיח. ומשמע בגמרא שישנה דעת תנאים שדוקא אם היפך את הרוק בפיו, שעומד להשליכו, אבל רוק שנתלש ולא היפך – אינו נחשב כדבר חיצוני אלא חלק מגופו.

נראה שכן הלכה לפי דעת הרמב"ם והרע"ב, שאם היפך אסור ואם לאו מותר (עפ"י מהרש"א. וכ"כ האליה-רבה, הובא במשנ"ב שני סק"ב). ובכ"ח אסור אעפ"י שלא נתהפך (פרי מגדים). בכרמלית גמורה יש מקום להקל בדין זה, מפני שיש פוסקים שנוקטים אף ברה"ר להתיר. אכן ב'רשות הרבים' שלנו, שלדעת כמה פוסקים היא רה"ר גמורה, אין להקל (עפ"י באור הלכה סוס"י שג).

ה. רוק שבתוך פי האדם; לרבי יוסי (ויש גורסים: רבי מאיר. תוס'), אינו נחשב כ'משקה' להכשיר לקבלת טומאה אלא חלק מגופו. לרבי מאיר, נחשב משקה להכשיר ולטמא. [ונפקא מינה למכניס יד מסואבת לתוך פיו ויש בפה פרי, טימאה היד את הפרי (לרמב"ם: של תרומה. לתוס' והראב"ד: אף חולין) על ידי הרוק]. ורבי יהודה אומר: היפך בו (להוציאו החוצה) הריהו משקה. לא היפך – אינו משקה. והחליף רבי יהודה שיטתו (וסובר שאעפ"י שלא היפך טמא. ער"ה ומהרש"א. ויש מפרשים שלרבי יהודה טהור אפילו היפך. ע' ר"ש כלים ת, י; מהרש"ל; חזו"א כלים י, יט).

הרמב"ם (טומאת אכלין טו, ז) פסק: היפך טמא לא היפך טהור. ולפרש"י לכאורה יש לפסוק שלעולם טהור, כרבי יוסי (ע' חזו"א כלים י, ט).

דין שתייה על הגת ללא מעשר – נתבאר בשבת יא.

דף צט

קס. א. העומד ברשות היחיד – האם מותר לו ליטול ממים הבאים מן הגג דרך המזחילה (= מין מרוב / דף הצמוד לגג,

שהמים זוחלין בו) או הצינור?

ב. בור שברה"ר – האם מותר לדלות ממנו מים מחלון ביתו שעל גביו? וכן אשפה הנמצאת ברה"ר – האם מותר לשפוך אליה מים מחלון ביתו?

ג. אילן שהיה מוסך על הארץ – האם מותר לטלטל תחתיו?

א. עומד אדם ברה"ר וקולט מים מן המזחילה, בין למטה מעשרה טפחים בין למעלה (רש"י ותוס' וש"פ, דלא כהרמב"ם שמתיר למטה מעשרה). אבל לא יצרף ידו למזחילה אפילו היא למטה מעשרה טפחים, הואיל והיא סמוכה לגג תוך ג' טפחים ודומה כמוציא מן הגג שהוא רה"י, לרה"ר.

א. הר"ן כתב שצריך להציב את ידו או את הכלי בריחוק שלשה טפחים מן המזחילה ויקלוט. וכן דעת רבנו יהונתן ואילו ברמב"ם (טו, ג) ובעוד פוסקים משמע שאין צריך להרחיק ג' טפחים אלא שלא יגע במזחילה. וכן נקטו הטור והשלחן-ערך, והסומך על זה ודאי לא הפסיד (באור הלכה – שנא).

ב. צירף ידו והוציא מים – פטור, שהרי לא עקר אלא הטעינוהו שמים (עפ"י רמב"ם ור"ן). ובבית-יוסף (שנא) כתב שלדעת רש"י יש בדבר איסור תורה, ובבגדי-ישע מפקפק בזה ודעתו שגם לרש"י אין בזה חיוב חטאת (מובא בבאה"ל).

אבל מן הצנור היורד מן הגג לרה"ר – מותר לקלוט או לצרף ידו (רש"י ותוס'), מפני שהוא מופלג מהגג. ואולם אם יש בפי הצינור רוחב ד' על ד' טפחים – אסור, מפני שהוא כמוציא מרשות (כרמלית) לרשות (הרבים).

היה הצנור למעלה מעשרה טפחים – אסור לצרף ידו אליו וליטול, אפילו אינו רחב ארבעה – גזרה אטו יש בו ארבעה, שאז הוא רשות היחיד ממש (רש"י ותוס' עפ"י התוספתא. וכן פסק בשלחן-ערוך). ולדעת הרמב"ם מותר למעלה מעשרה אם אינו רחב ארבעה.

ב. בור ברה"ר הסמוך לחלון – אם עמוק עשרה טפחים, מותר לדלות מים ממנו דרך החלון. ובור וחולייתו מצטרפים לעשרה (רבי יוחנן. ואף על פי שאין חולייתו בריאה וחזקה כל כך. עפ"י ר"ן). אבל אם הבור מופלג ארבעה טפחים – אסור, שהרי מעביר מרה"ל לרה"ל דרך רה"ר, אלא אם כן יש שם חוליה עשרה טפחים, כך שהדלי אינו עובר דרך רה"ר.

א. פחות מארבעה טפחים בין הבור לכותל – מותר, מפני שהוא מקום פטור (עפ"י רש"י ריטב"א ר"ן. וכן נקטו הפוסקים). ויש דעה האוסרת אף בפחות מארבעה, אם אינו גבוה ג' טפחים (ריטב"א בשם התוס').

ב. יש מקום להתיר בכרמלית אפילו במופלג (ע' פרי מגדים שנה; שבט הלוי ח"ט צה, ט). וכן באשפה הגבוהה עשרה, מותר לשפוך מים לתוכה מן החלון בשבת. (וכן שאר דברים הנבלעים במקומם ושאינם מתגלגלים לרה"ר. פוסקים). ודוקא אשפה של רבים שאין חוששים שמא תינטל, אבל של יחיד שהיא עשויה להיפנות – אין להורות היתר בדבר.

גם באשפה המופלגת מן הכותל מותר, שהרי היא גבוהה ל' ואין רה"ר תופשת למעלה מעשרה (ר"ן).

ג. אילן המיסך על הארץ, שנופו נוטה מכל צדדיו למטה, ואינו גבוה מן הארץ שלשה טפחים (ויש תחת הענפים חלל רחב לפחות ארבעה טפחים בגובה עשרה) – מטלטלים תחתיו. [ובלבד שאין הנוף יכול לנוע ברוח מצויה, וכגון שקיבעו בהוצים וכדו'. עפ"י סוכה כד: ומוכא בפוסקים]. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: אין מטלטלים בו יתר מבית סאתים, כלומר, אם הקיפו בית סאתים, אין מטלטלים בו אלא בתוך ד' אמות, ואף על פי שהוקף מתחילה לכך, אין זה כהקף לדירה ממש [שמטלטלים בו לעולם], משום שדירה שתשישה לאויר היא, (שאינן דרים שם ממש אלא שומרי השדה מסתופפים שם. ואם השומר נמצא שם ביום ובלילה ואינו הולך לביתו ללון – מצדד הב"ח שאם נעשה מתחילה לכך, הרי זה 'מוקף לדירה').

דף ק

קסא. א. מהו דין השתמשות וישיבה באילן ובשרשיו בשבת?

ב. מי שעלה על גבי אילן בשבת או מבעוד יום – האם ירד ממנו בשבת אם לאו? ומה הדין בבהמה ובגדר וכדו'?

ג. מהו דין הליכה על גבי עשבים בשבת?

ד. אלו הנהגות ואיסורים בעניני תשמיש מובאים בסוגיא?